

Dendermonde 1.262

1. az dē ki:kēs - of : - ki:kēnē - nē stē:kfo.gēl zī:n
za:ən zē bēnāt - of : - emē zētšXa:ət (*vulg.*)
2. manē vrint iz dē blumē guj gi:tē | bēgy:əstē
blumē |
3. tē.gəwō.rdēX - of : - sērəwō.rdēX - spinēzē nēmī:ər
as mē. mafi:nē
4. spētēn - of : - spu:ən - is lastēX - of : - mujēlak -
wærk
5. up da sXip kre.gēzē bēsXēlmā bru:st
6. dē sXra.ənwærkər ē. nē splēnər in zānē vijər
7. dē sXipər lēktē zan lēpēn af
8. in da fabrik es niks tē zīj
9. kumir kīnēkē kum - of : - kum Xa i:r ma kint
10. bu:s tapt - of : - Xēfd - uns fir pintfēz bir
11. brijđ uns twi:ē kilo. - of : - kilo.s - kri:kē |
„kriekjes”, niet gebr. |
12. zēmēn vnder ējər vu:ef - of : - zēmē za vu.əvē -
of : - mē ē:jər vu.əvē drē. litērs wu:ən v.stXē-
drūgkē
13. a vėrdri.gdē ma mē nē klipēl - of : - klipər
14. kem zānē kni: gēzīn
15. vastēlu.vēt - of : - karnaval - wər ni fēl nēmī.ē
gēvīrt
16. kēbēm blā: dak - of : - kēbēn kuntentak - mē ē:r
ni mē.gəgu.m bēn
17. kemēkikēt ni Xēdu:m zēlē jūrjē - of : - mutjē
18. dēn di:ē di dur - of : - tur - afkumt
19. ən spinēkup - ən spinēkupnēt - nē spinēkub.ēstēl
20. muif - bēnāt - mē:s - of : - wē: - di.vēlzbru:ət
- ən v:X - nē pu:ət - nē vu:gēlijk
21. di.ē kē.rēl dē. Xil dē wē.rēlt fēXtē
22. ik sal a pē.rēlkēs Xē.vē
23. iŋēlant.u. fēl a: sXē:pēn afbrē.kē
24. a ē. fa za lē.vēn inz əm bēst Xēkre.gē
25. Xēf ma twi:ē bri:ē sti:ənē - brider - dē britfē
26. da stambelt - of : - munēmēt - stu.ətər - of : -
stuv.ətər nēmī.ər
27. di.ē man ē.d.ē lē.vē gēlak nē gry:ətēn i:ər - of : -
nēm baruj
28. nuifafē.r - of : - luifafē.r - iz in dēn ē.mēl ni
Xēble.vē
29. dē sXo.lkiŋərə - emē mētē mi:ēstər nu dē zi:ē
gēwē:st
30. ikan tuX ni kumē vēr dak Xēri.əd bēn
31. dē bi:ēstē driŋkē gē.rē la.əzu.t(mēl)
32. a kani Xum wærkē - a ē. pa.ən i zāj kēl
33. stēkt ənf nē stēl in di.əm bēsūm
34. ni:ē mētē kē.gēls wært nīmər gēspēlđ
35. ē.la kem - of : - kēp - a. twi.ē ki.ərŋ up a.gēru.pēn
36. di. pēr is ni rā:p - dū zītē nuX wītē kārēkēz in
37. zē zām wēX nur tftēlđ
38. zē.dēm i:s:ai gēld ēlōpēn updu.n
39. a zat nyst fēr brijē
40. siz dēn ēlf.ən ē:r mēlk.wa.ət
41. dē man mu sam vra bēsXērēmē
42. in tsXēlē zwēmēn is Xəvu.rla.k
43. aiz ē.vrg undatēn stē:rk is
44. wair mutē dur dēn ēlft fan emē əjŋ ga.ir dēn
andērēn ēlft
45. əlpt əjz da bēdēn upēfē
46. vnzē maitfər is su vət az ē vēr.rkē - of : - əs.lu.ək
47. zē springēn umtəv.rst - of : - vmtfuirft - fēr
əm wēdijŋk
48. dēm by:əmkwī.əkər za dēm by:əm avintfē
49. du.d i.ēstē vainstər inf - of : - nēkē - tu:
50. tēbēgintfē klipē vēdē vruXmis - of : - di.ēstē mis -
dy.əXmis - tlf
51. ən sprē: - pu.ətēgərək - da fērspraitfēm nuga
nē:X (*verf bob.*) - da braitf em nuga vēr v:ət
(*bob. van een uitgestrekte gemeente*)
52. dē saldū:tn emē da mēskēn - of : - da wu:ēf
ē.r u:ər afXēsne.jē
53. sa vu:đər - of : - zānē pē.rē (*platter*) - of : - sa
vu:ər (*plaat*) ē.dēm zēs ju:r lāŋk nu tsXo:lu:stē
gu:n
54. kēmēt em afXērujē van zu lu:st lāstwu.ətər tē
gu:n
55. „vale” onbek. - (buntē) vēr.zē zīmē ni fē.lansti:r
56. ē:rđē - of : - sti.ənē putē zani fē.l wē:rt
57. dē pu:l stud in dēn ē:rt
58. in (dē muvint) mē:rt ist nuX tē kart fēr - of : - um
- tē kuitfē
59. di kēs Xēf klē:r liXt ē
60. a tēkta pērt v zānē stē:rt - of : - un da pē:rt
sānē stē:rt
61. in di:ən tā.ət kwāmđē gaar i:r alē ju:rē nu(r)
dē kē.rēmīs
62. dē pu.ətər zē: dad unzī.ər - of : - unzī.ər -
vulmukt is
63. gē zu:X(t) mē wēl mu gē sprakte.gē - of : -
spru.kte.gē - of : - sprektē (*plat*) - tē.gē mē. ni
64. dē zwu.lēmē zēlē guŋ vėdrum kumē
65. gujē vandū.X ni ku:rte
66. ē.tēzy:k Xē.rē ku:s
67. zānē mu(n)tē:r is kaput - a liX slot - of : -
liXēbro.əkē
68. tē. nē wērēmēn dāXēwē:st ən tis nē zāXtēn u.vēt
69. da mēnēkē lyp bērēvuitf
70. dur iz ən bēst - of : - ən sXēr in di. kēnē - of : -
dē kēnēn is XēsXē:rt
71. kwa (wel) datē faktē.r nēm bri.f bruXt
72. kem pa:ən - of : - zi:ər v man ərt - of : - kem
əzy.ē nē zi:ər v man ərt
73. ika mē. Xīn dwe.vzē mēŋfēn umgu.n
74. nu:r sXufta.ət spanēmē tē:rt in dē ni.vē kārē
75. kem wa kārēšē va vēr dēnu.n al
76. dē ko.niŋk sānē zōm ē.d y:k saldū.t Xēwē:st
77. wētē ga (ir ni.vēranst) Xīnēm - of : - gīnēm -
bo.Xmu.kər - of : - bo.ugēm.kər - wy.ənē
78. di ry.zēn emē lājē dy:rēs
79. kXēly:vər gi wort fan
80. tkīnēkē waz dy:st - vēr dasēt kustē dy:əpē
81. zān y:rēn ən zān y:əgē ly:əpē
82. ē:r dūXtərēn is mē. ē kērēfkē nu:r dēm
bus Xū.m brēmbe.zē trēkē
83. du:r iz ənē spert fan dē li:ər
84. a zētē zān stro:t - of : - zāj kē.lgāt - of : - zānē
kwē.kər - o.pē
85. tfulk suXt - of : - suktē (*plat*) - nu niks as nu-
gēlt ənu.r raiŋdum

86. e.ire munt iz dry:æX fan: - of : - fan den - dest
 87. di.ə weX lypt krum - tiz nen umweX lanstu-r
 88. ikuX fer de klæ.nən en trumkæ
 89. den buk is Xæsturvə - of : - Xækrøve.rt - van æŋ kest in tē slikē
 90. za likē was kert æŋ gu.t
 91. in dē lumər(tən) izd best
 92. nē sXitər mu Xu. kənē mikē
 93. zukt enj - of : - nekər - nur manən ut
 94. kwe.tni wu.r dakəm.u Xun zu.kē
 95. nē ku.lə - of : - ka: - kələr is Xu. fe.(r) dbrir
 96. kmust usəmblu.triŋkən um tē vørklukē
 97. kmud i.æstfujər - of : - i.æstə vujərvižən - in dē stal vu.rə
 98. mam brur was mui
 99. dē melkbu.r muk nē gry.ətən tur
 100. di bo.tərmerk iz din æn zir - stirtərəmē fədrum
 101. wa zu.en di.ə pit kənē vilən up ən ir
 102. az up sa puintf - səkir wærk - di.ə ventf es səkir (zeldz.)
 103. a kumt ny.ət - of : - fazæle.və - nē mēni.tē lu:ət
 104. in itulē za.inder bær:ge di vir spa.æ - of : - spo.ugə - of : - spa.ugə (plat)
 105. dærde ga durup danə - of : - da:ugə
 106. tē by:m æməz ə stik fan dē brigē gəvə:rt
 107. gē muitf ums fe.lan ēf - of : - if - kumē ke.rə
 108. ais fa le.və gəkumē mejəŋ gru.ətē bezē geltf
 109. di d:ər iz u.ət by.kənə.ut Xəmutk
 110. æŋ getra.də vra: mu. kənē nu:ə
 111. kem ir gə:s Xəzust mu twas Xi gu. su:t
 112. dēm brar zəXtat nuX tē dir sz um tē ba:ə
 113. baka - iŋ bak - gæ bakt - a bakt - baktnæ? - wa.ər bakē - iŋ baktgə - ga.ə - a.ə baktgə - wai baktgə - we.ər æmē gəbakē
 114. bi:ə - of : - by:ə - iŋ bi:ə - gæ. - æ. bitf - wa.ər bi:ə - bi:ə wə - iŋ bitf - ik ep Xəbitf - of : - Xəby.ə - bidē zaər y:ək
 115. tiz ə klə.v. mur ə fa:ən
 116. gē kentf i.r ə.v.rə kra.əgən up dē mært
 117. ai Xəzə.tatn up mē.v. za pē.v.zə
 118. tmæ.sə zē.v. datəŋ gəla.ək u.ə - of : - at
 119. dər wu:r.ə vu:əf pra:zə
 120. undər di.ən i:ək ligē vel i.əkəls - of : - i.əkəlkəs
 121. twu.v.tər za gun zy:ə - tsy.əd al
 122. ty. is nuX.rum - tis nuX mu ræs: Xəmυ.ət - of : - ræ:z af
 123. majum.zə - of : - marjum.s (zeer plat) - mukəzə mejən dor van ən ə:v
 124. da bymkə zal dur mujəla.əkənə grujə - of : - ni ti:rə
 125. dē pastər ə. Xuje wu:ən
 126. dē duitfən emən - of : - dən duitf e.d - unz at u:əz afXəbrant
 127. dē melk spitf u.ətə kuj e.rn er
 128. dē kustər luitf fe. dē kru:əsə
 129. dē tre.mə van dē kærəwu.gə bu.əgə - of : - gun d:ər - van tXəwiXt
 130. suməXtə mēfə snitə lu.ədup e.rə nē.z u.ət
 131. zēmən em blar æŋ grum gəslu.gə | gra:t |
 132. dē so.uz ə tē fla: - of : - iz əwa fla:
 133. dē sni:ə liXtik
 134. tiz ən i.əwaga.ət - of : - ən i:ə - le:m dak a gəzi.n em
 135. ni.py.ərt wər na. æŋ gi.ələ(ganfə) ni.və stat
 136. du.n - iŋ dunt - gæ du.gət - æ du.gət - wær - of : - wa.ər dunt - gaər du.gət - za.ər dunt - iŋ dēt - de.kiŋdadə - of : - de:kda - datn da mu de: - of : - asta mu de: - dasə(zə.ər) da mu de:n
 137. dy:əpə - dy.əkli.ət - dy.əpfont
 138. dəsə - a dēt - a dētə - ai Xədēt - of : - Xədēsə (platter)
 139. binə - iŋ bin - gə.v. bintf - ə.v. bintf - wa binə - gə.v. bintf - zə.v. binə - bindzən ə.v. - kem gəbunə
 140. *Locale landmaten* : ən ru: = zəstapənbrīt ən zəstapə lanŋ - ən daXwant = undərt ru:ə
 141. *Waternamen* : dē sXelə (untsXelə) - dən dənər - dē vu.ndəlbe.k - tsunəwu.tərke

De naam van deze stad in haar eigen dialect is : dærəmundə

De inwoners heten : dærəmundəns.rs

Hun bijnaam is : kupfli:əsfretərs - of : - kupfli:əsfre:tərs (kopvleesvreters).

Het aantal inwoners was op 31-12-1920 : 8.925.

Taaltoestand. De voornaamste wijken zijn : dē me.ləmbə.rX - tfe:stə(n) - tke.r - tkurtirəkə - dē kyələn da.ək (ter plaatse genoemd *sintənəsde:k* = *St.-Onolfsdijk*) - dē dūŋkstru.t - dē bi.stəmært - Er valt in het Dendermonds wel onderscheid te maken tussen het dialect van de burgerij en dat van de laagste volksklasse dat, vooral in de wijk Het Vestje, zeer plat klinkt; de gedeelten Molenberg ten Z. W. van de stad en Appelse Poort vertonen locale afwijkingen; de bewoners van Het Keur hellen enigszins naar het Baasroods, die van den Kolendijk en van 't Vrij hellen naar het Appels.

Er zijn te Dendermonde zeer weinig personen die uitsluitend of hoofdzakelijk Frans spreken. Wel radbraakt de deftige burgerij-in-zondagstemming vaak de Franse taal, maar spreekt, wanneer zij gewoon doet, toch weer haar eigen dialect; zuiver Nederlands is te D. nog even zeldzaam als Frans; enkel de flamingantische leiders en sommige studenten spreken het; de grote meerderheid der bevolking spreekt ten slotte het Dendermonds dialect.

Er zijn te D. betrekkelijk weinig inwijkingen; een groot aantal inwoners weken integendeel uit voor den duur van den oorlog, vooral na het afbranden hunner stad door de Duitsers; er ware wel hier en daar een Engels woord op te sporen dat uit de ballingschap werd meegebracht, ook misschien wel een paar Duitse woorden uit den bezettingstijd.

Dendermonde is nu ongeveer heropgebouwd en verheugt zich in een bloeiende nijverheid. Vooral te vermelden zijn de katoenfabriek, de touwslagerij en de schoenfabrieken; het aantal werklieden die buiten de stad arbeiden is betrekkelijk gering; er zijn misschien evenveel „burgers” en kleinhandelaars als werklieden. De wekelijkse markt trekt iederen Maandag duizenden plattelandbewoners uit den omtrek naar de stad.

Zegslieden : 1. Steppé, Gabriël; 43 j.; geb. te D. en bureelbediende alhier; heeft steeds te D. verbleven; V. was van Lebbeke, M. van D.; hij spreekt steeds het burger-Dendermonds van het centrum.

2. Steppé, Joseph; 19 j.; bureelbediende; geb. te D.; heeft er altijd verbleven; V. (zie 1), M. ook van Dendermonde; spreekt hetzelfde burger-Dendermonds.

3. Vandermeeren Paul; 29 j.; geb. te D. en griffier bij de rechtbank van deze stad; verbleef, buiten zijn legerdienst tijdens den oorlog, steeds te D.; V. is een Waal, M. was van D.; kent zeer goed Dendermonds, maar streeft in zijn eigen spreken naar algemeen Nederlands.